

підвищились успішність лікарів-інтернів, мотивація до оволодіння спеціальністю.

Ураховуючи реалії сьогодення, післядипломне навчання лікарів-стоматологів (інтернів, магістрів і лікарів – слухачів курсів підвищення кваліфікації) доцільно проводити за спеціальними адаптованими комп'ютерними програмами стоматологічного профілю.

Таким чином, упровадження дистанційної освіти, електронних навчальних посібників і спеціальних адаптованих комп'ютерних програм стоматологічного профілю спрощують роботу викладача, покращують процес засвоєння навчального матеріалу, роблять його доступним, наочним, цікавим.

Список використаної літератури

1. Семкович Я. В. Практичний досвід упровадження елементів дистанційного навчання в післядипломну підготовку лікарів / Я. В. Семкович // Галицький лікарський вісник. — 2014. — Т. 21, № 3. — С. 99-101.
2. Особливості використання імітаційних систем навчання у післядипломній підготовці спеціалістів хірургічного профілю / [В. Д. Скрипко, П. І. Шев'як, О. Ю. Атаманюк, Ю. В. Гринів] // Медична освіта. — 2011. — № 3. — С. 40-41.
3. Сучасні підходи до підвищення якості освіти у системі післядипломної освіти / О. М. Хвисьок, В. Г. Марченко, В. В. Жеребкін [та ін.] // Медична освіта. — 2011. — № 2. — С. 94-98.
4. Вороненко Ю. В. Сучасні погляди на організацію безперервного професійного розвитку викладачів в системі медичної освіти / [Ю. В. Вороненко, О. П. Мінцер, О. Г. Шекера, В. В. Краснов] // Здоров'я суспільства. — 2013. — Т. 2, № 3-4. — С. 18-28.

СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ НА КАФЕДРІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ

*Шепітько В.І., Лисаченко О.Д., Єрошенко Г.А., Борута Н.В.,
Пелипенко Л.Б., Вільхова О.В., Єрємїна Н.Ф.*

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Важливим елементом підготовки висококваліфікованого лікаря є навчальний процес, який характеризується взаємодією педагогічних і організаційних засобів. Невід'ємною складовою інтенсифікації та покращення якості навчання виступає самостійна робота студента.

Ключові слова: самостійна робота, взаємодія педагогічних і організаційних засобів, гістологія, цитологія, ембріологія.

В умовах підготовки сучасного спеціаліста необхідність проведення позааудиторної самостійної роботи важко переоцінити, адже великий обсяг матеріалу винесений саме на самостійне опрацювання. Студентам медичного факультету для вивчення гістології, цитології та ембріології згідно з програмами підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти надається 345 годин, із яких 185 припадають на самостійну роботу.

Основні функції самостійної роботи студентів (СРС) такі: пізнавальна – засвоєння систематизованих знань із дисципліни; самостійна – формування вмій і навичок, самостійне їх оновлення і творче застосування; прогностична – вміння студента передбачати й оцінювати можливий результат і виконання ним самого завдання; коригувальна – вміння вчасно коригувати свою діяльність; виховна – формування самостійності як риси характеру [1].

Згідно з вимогами стандарту [2] завдяки аудиторній і позааудиторній роботі на кафедрі дисципліна має забезпечити здобуття студентами таких компетентностей:

- здатність розв'язувати типові й складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в процесі навчання;
- здатність застосовувати знання з гістології, цитології та ембріології в практичних ситуаціях;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим;
- здатність до оцінювання результатів лабораторних досліджень.

На жаль, більшість студентів не вміють навчатися самостійно. Викладач має навчити студента-першокурсника працювати як під керівництвом наставника, так і самостійно. Великий обсяг матеріалу з дисципліни стимулює студентів до самостійної роботи: розвиває навички самостійного засвоєння теоретичних знань, активізує їхню дослідницьку діяльність. Написання конспектів, індивідуальна робота з літературою, підготовка рефератів, пошук нових наукових даних у мережі Internet сприяють глибшому розумінню досліджуваної проблеми і засвоєнню теоретичного матеріалу.

Викладачами кафедри створені методичні вказівки для аудиторної та позааудиторної СРС медичного факультету, які спрямовують цю діяльність студента в правильне русло, допомагають їм якісно підготуватися до практичного заняття й опанувати тему, винесену на самостійне опрацювання.

На кафедрі виділена навчальна кімната, де студенти мають можливість працювати у вільний від навчання час, користуючись методичними вказівками, мікроскопами, препаратами, дисками із записами мікропрепаратів і схем. Використовуючи технічне забезпечення кафедри, а саме мультимедійні проектори та мікроскопи з відеонасадками, студенти переглядають і замальовують гістологічні препарати. Важливо при цьому зробити правильні позначення структур органів і тканин, у чому студентам допомагають чергові викладачі.

Кожна навчальна кімната обладнана комп'ютерами, що дає студентам змогу тренуватися у вирішенні тестів і ситуаційних задач із бази даних «Крок 1», використовуючи для цього розроблені кафедрою навчально-контрольовальні програми. Викладачами надаються консультації студентам протягом дня і після занять. Додатково проводяться консультації з невстигаючими студентами і студентами, які добре навчаються та прагнуть розширити свої знання з гістології, цитології, ембріології [3; 4].

Згідно з навчальним планом на вивчення розділу «Цитологія», який є складовою частиною модуля 1 «Цитологія, загальна гістологія та ембріологія», відводиться 2 години лекцій, 12 годин практичних занять і 45 годин самостійної роботи. У таблиці подано теми цього розділу, винесені на самостійне опрацювання.

№п/п	ТЕМА	К-ть год.
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок (6х1год.)	6
2	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять	
3	Гістологія в Україні	2
4	Методи дослідження в гістології. Технологія виготовлення гістологічних препаратів	3
5	Структурні основи транспортування через плазмолему	6
6	Механізми рецепції	6
7	Структурні основи цитопротекції	6
8	Мітоз і мейоз	12
9	Реакція клітин на зовнішні подразники	4
	Разом	45

Навчання майбутніх фахівців-медиків відповідно до програми з гістології, цитології, ембріології орієнтоване на отримання спеціалізованих знань про людину, її органи і системи та опанування стандартними методиками проведення лабораторних досліджень [2]. У зв'язку з цим при самостійному опрацюванні теми «Методи дослідження в гістології. Технологія виготовлення гістологічних препаратів» студенти разом з аспірантами та здобувачами, які виконують дисертаційні роботи на кафедрі, вивчають методики виготовлення гістологічних препаратів. При цьому використовується технічне обладнання морфологічної лабораторії, в якій займаються науковою роботою всі співробітники кафедри.

Ефективна організація самостійної роботи на кафедрі та створення умов для зацікавленості у вивченні гістології, цитології та ембріології активізують систематичну роботу студентів медичного факультету, стимулюють їх до самонавчання, що в цілому сприятиме підвищенню якості підготовки майбутніх спеціалістів медичного профілю.

Список використаної літератури

1. Весніна Л. Е. Управління навчальним процесом крізь призму самостійної роботи студентів при вивченні фізіології / Л. Е. Весніна, В. М. Соколенко // Матеріали навчально-методичної конференції з міжнародною участю «Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах». – Полтава, 2014. – С. 30-31.
2. Гістологія, цитологія та ембріологія. Програма навчальної дисципліни підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти. – К., 2016.
3. Лисаченко О. Д. Методичні аспекти та організація самостійної роботи на кафедрі гістології, цитології та ембріології / О. Д. Лисаченко // Актуальні проблеми сучасної медицини. – 2012. – Т. 12, вип. 3 (39). – Полтава. – С. 184-186.
4. Шепітько В. І. Шляхи оптимізації самостійної роботи студентів медичного факультету на кафедрі гістології, цитології та ембріології / В. І. Шепітько, О. Д. Лисаченко // Самостійна робота студентів і кредитно-модульна система організації навчального процесу : матеріали навчально-методичної конференції. – Полтава, 2007. – С. 151.

ЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЛЯ ПРОФІЛІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ІЗ «МЕДИЦИНИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ»

Шепітько К.В., Шевченко В.В., Кірик Я.В., Герасименко С.Д.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Інновації в організації самостійної роботи студентів із медицини надзвичайних ситуацій можуть суттєво полегшити навчання студентів за програмою підготовки офіцерів запасу медичного фаху.

Ключові слова: медицина надзвичайних ситуацій, самостійна робота студентів, медицина катастроф і військова медицина.

Чинні навчальні програми і навчальні плани з дисципліни «Медицина надзвичайних ситуацій» для студентів стоматологічних факультетів не містить елементів профільної підготовки. На нашу думку, це є недоліком чинних програм, оскільки в сучасних умовах своєчасне оволодіння студентами стоматологічних факультетів навичками надання домедичної та першої медичної допомоги пораненим у обличчя вкрай актуальне. Цей недолік ми виправляємо за рахунок інновацій у організації самостійної роботи студентів (СРС) на кафедрі медицини катастроф та війскової медицини [1].

Дисципліна «Медицина надзвичайних ситуацій» базується на вивченні студентами анатомії і фізіології людини, загальної хірургії, пропедевтики внутрішньої медицини, гігієни та екології, соціальної медицини та організації охорони здоров'я й інтегрується з цими дисциплінами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен уміти: здійснити домедичну допомогу, а саме первинний огляд постраждалого; зупинити кровотечу; поновити прохідність дихальних шляхів; надати допомогу при пораненнях, переломах, вивихах, розтягах, термічних і хімічних ураженнях, у бойових умовах; постраждалим при застосуванні засобів масового ураження в бойових умовах; здійснити медичне сортування і медичну евакуацію при виникненні масових санітарних втрат у бойових і небойових умовах; надати домедичну допомогу постражданими з ознаками бойового стресу [4].

Статистичні дані останніх десятиліть свідчать, що локалізація поранень у щелепно-лицевій ділянці становить 4%-7% загальної кількості санітарних втрат. Необхідно зазначити, що самопоміч серед поранених у щелепно-